

A KÖLTŐ HIVATÁSA

Sokszor gondolkoztam: vajjon érdemes-e a költő fenséges nevére az olyan író, aki nem olvad bele századának örömeibe, gyötrelmeibe és vágyaiba? Vajjon lehet-e költő valaki anélkül, hogy meghallgatná hazájának szívedobogását?

A német iskola úgy vélekedik, hogy elegendő, ha a költő nemes és választékos formákban hangot ad fájdalomról, örömről — istenről és természetről, és ha jól megfigyeli a dolgokat, személyeket, bonyodalmakat és katasztrófákat s észleleteit tiszta és szép formákban papírra tudja tenni.

De én azt kérdezem, hogy aki nem igyekszik a Köznevelésnek használni, és nem egyengeti a haladás útját és nem segít tolni az emberiség szabadság-szekerét: annak honnan van arra jogcíme, hogy saját egyéniségére hívja fel a figyelmet? Rómának nagy fiai bemutatták sebeiket a fórumon,

de e sebhelyek vére a hazáért omlott a porba. Az olyan hegedést, mely a magánélet bajaiból származott, Rómának népe kigúnyolta és lepök-döste. Nekem ez a példa a költők megítélésénél irányadó.

Nekem az olyan poéta, akinek nem fáj a nemzet szenvedése, hiába döngicsél saját bújáról, bajáról, mert én azt meg nem értem, engem ez untat és legfőbb szánalomra kelt, miként a koldus éneke.

Am mutassa meg a költő, hogy lelke a nemzeti vívódás forrongó mámorában ittasult meg s akkor majd megértem és megbecsülöm egyéni érzelmeit is, mert érezni fogom vénájában azon közös haza vérkeringésének lüktetését, melynek én is tagja vagyok.

Fenntartani a multnak nemes tradícióit, nevelni a jelenkor nemzedékét, előkészíteni a jövődöt — én nem tudom, hogy ezen túl, vagy ezen innen mi a költő hivatása. Magában véve csak ahhoz, hogy egyiknek borzas a feje, mivel csalódott, a másiknak ki van sírva a szeme, mivel halottja van, a harmadiknak kopott a kabátja, mivel rosszul fizet a kiadó — tisztán csak ehhez

semmi közöm sincs. De ha látom és tudom, hogy az az egyik, az a másik, az a harmadik szent hűséggel ápol egy eszmét, ami az én eszmém is; igaz szeretettel ragaszkodik ahhoz a hazához, amely nekem is honom; teljes odaadással csüng annak a nemzetnek a sorsán, amelyhez én is tartozom, — ha látom, hogy ostromozza azt a bűnt, mely nekem is ártalmamra van: akkor az együttérzés, együttműködés, egy célra törekvés delejes áramlatában megértem a költőt; lelkem megtermékenyül általa s közte és közönsége között a rokonérzület egy olyan hálózata szövődik, mely még azokat a villanyszikrákat is szívről-szívre vezeti, melyek a költőnek tisztán egyéni érzelmeiből keletkeznek.

Soha és sehol nem ért föl az író a Parnassus tetejére, ha múzsája nem pihent meg olykor a hazaföld árnyas ligeteiben s ha nem az ismerős bércek hús szellőjében keresett üdülést.

Úgy érzem, hogy szükségünk van e megjegyzések gyakori ismétlésére. Mert úgy tetszik nekem, hogy újabb irodalmunk nem mindig a hazá talajába eresztgeti gyökérszárait. Világpolgáriás mezt öltöttünk lelkünkre. Olyan irányzatokat

kezdünk kultiválni, melyek nemzeti és erkölcsi nihilizmusra vezetnek.

Az utánzásnak, az üzérkedésnek és érzéki ségnek hajhászata vett irodalmunkon erőt. Zászlónkról a régi jelszavakat rohanó árral mossa le az idő. A magyar irodalom trónján a hazafiságnak hajthatatlan puritánjai ültek eddig. Most aki ott ül, két haza szerelméről énekel hamis hangokon.

Kicsoda legyen a közös szenvedés, a közös megaláztatás tolmácsa, bánatunk vigasztalója, jövőnk előhírnöke — ha nem a költő?

Ej, uraim, ti bárdok, ti lantosok, ti hárfások! Nem érzitek köröskörül az ellenséges fajok hullámcsapásait? Nem halljátok, hogy a nemzeti erkölcsök gerendái miként recsegnak? Nem látjátok a divattá lett tányérnyalást? Hová lett keze-tekből az ostor? Azt akarjátok talán, hogy ne málátok találjon a nemzeti ideál menedéket, hanem a falánkrok táborában? Hová lett belőletek az a prófétai elem, mely előkészít minket a nehéz napok viszontagságaira?

Tanítson a költő meghalni és nem gyáván élni; teremtsen erős közérzületet, hogy zászlónkat